

*Så som du hade berättat det för mig (ungefär)
om vi hade lärt känna varandra innan du dog*

Jonas Hassen Khemiri

Lärarguide av Carl-Johan Markstedt

”Men. Det var något med den här ringningen som kändes. Jag vet inte. Annorlunda. Plötsligt fick jag för mig att det var K som ringde på. Hon kanske ville be om ursäkt. Dra ett streck över det som hänt. Jag smög mot hallen och tittade ut genom titthålet. Poliser. Hela trapphuset var fyllt av poliser.”

Om lärarguiden

Lärarguiden ger förslag på hur novellen kan introduceras och hur läsningen kan följas upp. Lärarguiden riktar sig i första hand till lärare i svenska på högskolan och gymnasiet, men då novellen finns tillgänglig på engelska kan den även användas av lärare i engelska. Här är förslag på en arbetsgång med utgångspunkt i lärarguidens uppgifter:

- Introducera novellen.
- Låt eleverna enskilt reagera på novellen efter läsningen genom kortskrivande. De kan till exempel få skriva om de tankar och känslor novellen väcker, och om det var något särskilt de fastnade för.
- Diskussion i mindre grupper.
- Enskild skrivuppgift.

Om novellen

Så som du hade berättat det för mig (ungefär) om vi hade lärt känna varandra innan du dog skrevs från början till utställningen *Investigations of a Dog* på Magasin 3 Stockholm konsthall våren 2011. Utställningen lånade sin titel från en novell av Franz Kafka med samma namn, och fem författare från olika länder bjöds in att skriva var sin novell inspirerad av Kafka. Jonas Hassen Khemiri novell publicerades på både svenska och engelska i utställningens publikationer.

Samma år, 2011, publicerades novellen i *The New Yorker*. Det var första gången en novell av en svensk författare publicerades i tidskriften. På Jonas Hassen Khemiris webbplats finns länkar till *The New Yorker* där man både kan läsa den engelska versionen och lyssna på den i en inläsning av författaren själv. Det finns även en intervju med författaren där han berättar om novellen.

I intervjun i *The New Yorker* diskuterar Jonas Hassen Khemiri berättarperspektivet, som är centralt för novellen, och som bidrar till att den kan upplevas som ”skruvad”, som Maria Schottenius skriver i *Dagens Nyheter*. I slutet av novellen ifrågasätter plötsligt den då döda jag-berättaren skildringen av sitt liv och eftermäle; den läsaren trots är novellens berättare tycks inte vara det. Här får också titelns ”du” och ”mig” en förklaring. ”In this specific story, we meet a narrator who has become a fictional character against his will”, säger Jonas Hassen Khemiri. I intervjun beskriver han sin novell som rolig och sorglig på samma gång, och berättar hur han inspireras av berättelser som balanserar mellan komik och tragedi. De är ärliga, menar han, eftersom de påminner om hur det verkliga livet är för de flesta människor.

Introducera novellen

1. Titel

Skriv titeln på tavlan och låt eleverna diskutera:

- Vilken information ger titeln?
- Vad signalerar ordet ”ungefär”?
- Vilka tankar väcker titeln?

2. Presentera författaren

Presentera författaren och berätta om novellens bakgrund.

3. Högläs inledning

Läs fram till sidan 7 i Novellix utgåva (till och med ”Munnen sa att jag skulle gifta mig till sommaren”) högt för klassen (alternativt lyssna på ljudboken). Låt eleverna få diskutera det lästa en stund innan de läser vidare. Förslag på frågor:

- Vilken bild får ni av huvudkaraktären? Hur ser hans tillvaro ut?
- Hur reagerar han när poliserna kommer?
- Vad utmärker språket?
- Vad tror ni kommer att hända?

Rättsprocessen

En stor del av novellen utspelar sig på häktet och i rättssalen. Förutom poliser kommer huvudkaraktären i kontakt med dagvakter, advokater, åklagare och domare. Ta gärna en stund inför läsningen eller efter läsningen och gå igenom vad häkte är, vad en åklagare gör och hur en rättegång normalt går till. Visa gärna bilder på ett förhørsrum, en cell, en rättssal och ett fängelse. På Kriminalvårdens webbplats finns information om hur en dag på häktet kan se ut och på Åklagarmyndighetens webbplats finns rättsprocessen beskriven. Båda har lättläst material.

Diskutera novellen

1. Vad handlar novellen om? Sammanfatta i ett par meningar.
2. Under hur lång tid utspelar den sig?
3. Vilken bild får ni av huvudkaraktären? Hur ser hans tillvaro ut i början av novellen?
4. Hur försöker huvudkaraktären hitta förklaringar till det som sker?
5. Tror han innerst inne att allt är en svensxa? Motivera.
6. Vad är det han anklagas för? Vilka bevis läggs fram?
7. En stor del av novellen utspelar sig på häktet och i rättssalen. Hur skildras dessa miljöer? Varför är huvudkaraktären så besviken på hur det ser ut där?
8. Vad händer efter huvudkaraktären har dött? Vad får ni veta om K och hennes liv?
9. Författaren har själv beskrivit novellen som komisk och tragisk på samma gång. Håller ni med? Vad är det som gör den rolig? Vad är det som gör den sorglig?
10. Hur tolkar ni slutet? Vad är det huvudkaraktären är så upprörd över, och vem är han arg på?
11. Vad utmärker novellens språk? Vilken effekt skapar den korthuggna stilen med avbrutna, ofullständiga meningar?

Närläsning i grupp

Här är förslag på en uppgift där eleverna i mindre grupper får ta ställning till några påståenden om novellen. Håller de med eller inte? Eleverna behöver inte tycka likadant i gruppen, men alla måste kunna stödja sina svar genom hänvisningar till texten. Uppgiften kan fungera som ett komplement eller alternativ till diskussionsfrågorna.

- Huvudkaraktären tror verkligen att allt är ett skämt
- De poliser och andra personer som huvudkaraktären möter inom rättsväsendet tror att huvudkaraktären är galen
- Huvudkaraktären är oskyldig
- Den som läsaren tror är novellens berättare, är egentligen inte det
- Slutet förändrar hela novellen

Skrivuppgifter

Brev till författaren

I slutet av novellen är jag-berättaren upprörd. Den falska skildringen av honom bygger på "rykten och fragmentariska minnen och två tidningsnotiser och en dom". För att säkerställa att det blir rätt skriver han ett brev till författaren och berättar hur det *verkligen* gick till.

Skriv brevet. Välj bland alla rykten som nämns på sidorna 24–25 och bestäm vilka som är sanna. Inled med en hälsningsfras, och beskriv sedan hur relationen till K såg ut, vad som orsakade branden och vad som hände sedan.

Novellanalys

Det är inte helt lätt att hänga med i svängarna i Jonas Hassen Khemiris novell. Hur ser din läsning och tolkning ut? Gör en analys av novellen. Utgå från de samtal ni haft om novellen i klassen.

Skriv din analys. Inled med att kort presentera novellen och författaren. Gå sedan igenom de delar du vill ta upp i analysen. Tänk på att stödja dina tolkningar och iakttagelser med exempel ur novellen. Om du använder citat är det viktigt att du följer reglerna för citatteknik.